

Operační program Životní prostředí

Od Šluknova po Břeclav, od Aše po Jablunkov. Obce a města z celé republiky mohou v následujících letech využít dotací z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP). Peněz není málo, Brusel umožní rozdělit mezi žadatele 73 mld. korun. Jaká jsou však pravidla a současný stav programu?

Operační program Životní prostředí (OPŽP) se řadí mezi nejštědřejší zdroje podpory projektů místní samosprávy – dotace dosud podpořily více jak 17 tis. projektů v celkové hodnotě přesahující 131 mld. korun. Ačkoli byl rozpočet OPŽP pro příští roky snížen o necelou polovinu, z nastavení Evropskou komisí nedávno schváleného programu vyplývá, že by se jeho štedrost měla v příštích sedmi letech do jisté míry zachovat.

Začneme-li ze široka, **evropské peníze pomohou s ochranou a zajištěním kvalitního a zdravého prostředí pro život obyvatel země.** Přispějí také k efektivnímu využívání zdrojů a eliminaci negativních dopadů lidské činnosti. Škála projektů, na které obce mohou získat dotaci, je poměrně široká. Zjednodušeně řečeno podpoří OPŽP investice do vody, ovzduší, odpadů, krajiny i energie, uchazeči však musí počítat se snížením míry podpory svých projektů. V některých případech bude snížení citelné. Podívejme se na program podrobněji.

Nižší rozpočet i podpora projektů

Celková alokace programu byla pro období 2014 – 2020 snížena přibližně o polovinu – žadatelé si mezi sebe rozdělí 73 mld. korun. Do programu jsou navíc nově zapojeny tzv. finanční nástroje, tedy **zvýhodněné úvěry či záruky, které mají z perspektivy EU zajistit dlouhodobou udržitelnost veřejné podpory.** U zájemců o dotaci lze naopak očekávat jistou skepsi. Obce s napjatými rozpočty se totiž s vysokou pravděpodobností nebudou bez důkladné rozvahy pouštět do nákladných projektů, pokud jim místo dotace bude nabídnuta pouze zvýhodněná půjčka.

Za program nadále odpovídá Ministerstvo životního prostředí (MŽP), za administraci výzev a projektů ručí Státní fond životního prostředí (SFŽP), který bude nově doplněn Agenturou ochrany přírody a krajiny (AOPK). Projekty budou spravovány přes **systém jednotný pro všechny operační programy.** Zkušenosti žadatelé tedy mohou zapomenout na systém Bene-fill, místo něhož se musí naučit pracovat v prostředí MS 2014+. S podporou mohou nadále počítat jak zájemci z řad veřejné, tak soukromé sféry, všichni uchazeči se však musí smířit se snížením dotace o 5 procent ze způsobilých nákladů (SFŽP již nebude k projektům přispívat 5 procent ze svých zdrojů). Pro projekty obcí tato změna znamená **pokles výše dotace z 90 na 85 procent způsobilých nákladů.** Výše dotace se bude odvíjet od typu žadatele a jeho investičního záměru, její rozmezí začíná na stovkách tisíc a končí u stovek milionů korun. Dotace se v programu OPŽP i nadále vyplácí v průběhu realizace projektu, což obcím umožní zmírnit tlak na vlastní finanční prostředky.

Voda, ovzduší, odpady, krajina a energie

Program je rozdělen do šesti prioritních os (šestá osa slouží k podpůrným opatřením spojeným s administrací programu a využije ji pouze poskytovatel dotace). Pro zájemce z řad obcí je tedy relevantní pětice prioritních os, která umožní uskutečnit poměrně pestrou paletu projektů – **od stavby kanalizace a ČOV přes projekty na snižování emisí**

a nakládání s odpady až po budování sběrných dvorů, zateplování budov či realizaci protipovodňových opatření.

Prioritní osy jsou rozčleněny do 18 specifických cílů, na jejichž úrovni budou vypisovány výzvy k podávání žádostí o dotaci. Státní fond životního prostředí bohužel zatím nezveřejnil dokument, ze kterého by bylo zřejmé, jaké činnosti bude možné zařadit mezi způsobilé výdaje projektu. Lze tedy předpokládat, že bude způsobilost stanovena až před podpisem smlouvy o přidělení dotace. Obce jistě nepohrdnou možností ulehčit případné nejistotě tím, že budou moci svůj projekt u poskytovatele dotace předjednat a určit alespoň rámcově uznatelnost nákladů.

Prioritní osy OPŽP, celkový rozpočet 73 mld. Kč

1. Zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní (21,3 mld. Kč)
2. Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech (12,6 mld. Kč)
3. Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika (12,7 mld. Kč)
4. Ochrana a péče o přírodu a krajinu (9,7 mld. Kč)
5. Energetické úspory (14,6 mld. Kč)
6. Technická pomoc (2,1 mld. Kč)

Zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní

První prioritní osa umožňuje obcím získat peníze na výstavbu kanalizace, přivaděčů a rozvodných sítí pitné vody, případně rekonstrukci či modernizaci čistíren odpadních vod nebo vodních děl sloužících k povodňové ochraně. Dotace umožní i odstranění příčin eutrofizace vod, zvýšení průtočnosti koryt vodních toků, zlepšení hospodaření se srážkovou vodou v intravilánu, sanaci nestabilních svahů a zavedení varovných, hlásných předpovědních systémů.

Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech

Rekonstrukce kotelen a jiných stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší je stejně jako rozšiřování a modernizace soustav centralizovaného zásobování energií předmětem podpory druhé prioritní osy. Obce kromě toho mohou získat dotaci i na výstavbu či obnovu systémů sledování kvality ovzduší.

Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika

Třetí prioritní osa cílí na lepší nakládání s odpady a prevenci jejich nadměrného vzniku. S pomocí dotace tedy bude možné zavádět efektivní systémy sběru a třídění odpadů, podporovány budou i projekty vytváření sběrných dvorů, systémů svozu a separaci komunálních odpadů včetně související infrastruktury. Obce mohou získat příspěvek i na rekultivaci skládek, budování kompostáren, sanaci starých ekologických zátěží či modernizaci zařízení pro energetické využívání odpadů.

Ochrana a péče o přírodu a krajinu

Stranou zájmu nezůstanou ani projekty zaměřené na péči o vzácné druhy a prevenci šíření invazních druhů. EU podpoří přes třetí prioritní osu i obecní projekty na zprůchodnění migračních bariér pro živočichy nebo zlepšování druhové, věkové a prostorové struktury lesů, revitalizaci luk a sídelní zeleně.

Energetické úspory

Konečně pátá prioritní osa je zaměřena na zateplování obvodového pláště budov, výměnu oken, zavádění systémů větrání s rekuperací odpadního tepla, instalaci solárně-termických kolektorů a další investice do zvýšení energetických úspor.

Pár nejasností zbývá, přípravu ovšem není radno podcenit

Nezodpovězenou otázkou stále zůstává skutečné zapojení finančních nástrojů. Dojde-li k úplné náhradě dotací za záruky či půjčky, bude OPŽP pro obce mnohem méně atraktivní. Pokud však budou finanční nástroje využity pouze k plnění některých specifických cílů programu, mohou se obce směle pustit do přípravy projektů.

Právě celková **připravenost investice bude při podávání žádosti o dotaci spolu se smysluplností celého projektu rozhodovat**. Ze zkušeností z minulých let vyplývá, že by obce neměly váhat s přípravou projektové dokumentace ke stavebnímu povolení, která je nutná k předložení žádosti zpravidla ve všech prioritních osách OPŽP. Důležité je mít alespoň územní rozhodnutí s nabytím právní moci, v lepším případě stavební povolení (poskytovatel dotace přispěje i na pořízení projektové dokumentace a pokryje i část nákladů na technický dozor investora). Stejně tak důležité jsou i práce na podrobném položkovém rozpočtu.

Spektrum podporovaných projektů zůstalo zachováno téměř ve stejném rozsahu, jako tomu bylo dříve. Obce se ovšem musí smířit s tím, že některé oblíbené aktivity jako například pořízení zametacích vozů,

již nebudou podporovány. Přesto by obce neměly v žádném případě na Operační program Životní prostředí (OPŽP) zanevřít. Odborníci totiž dokáží poradit, jak evropské peníze pro obecní rozvoj správně využít.

Předběžné výzvy v OPŽP byly zveřejněny na přelomu měsíce dubna a května. Vyhlášení výzev se předpokládá na konci června, příjem žádostí bude spuštěn 14. srpna a potrvá do listopadu. Teprve poté se začnou projekty hodnotit. Reálně se tedy první evropské peníze dostanou k obcím na začátku roku 2016.

Peníze z PRV zamíří do lesů

Dalším zdrojem financování obecních projektů byl v minulých letech **Program rozvoje venkova (PRV)**. Do roku 2020 disponuje PRV rozpočtem 84 mld. korun (evropský příspěvek tvoří 63 mld., zbylou částku poskytnou národní zdroje). Za venkovské oblasti, kam podpora popouťuje, jsou považovány všechny české, moravské a slezské regiony s výjimkou hlavního města Prahy.

Podpora projektů obcí v rámci PRV je však v tomto rozpočtovém období velmi omezená. Tuzemské obce dosáhnou v podstatě pouze na dotaci umožňující zkvalitnění lesních cest a pořízení technologií potřebných v lesním hospodářství.

Ing. Petra Crlíková

Autorka se dlouhodobě zabývá administrací projektů v rámci Operačního programu Životní prostředí (OPŽP). Čtyři roky pracovala ve Státním fondu životního prostředí, kde získala cenné zkušenosti s kompletní administrací projektů ve všech jejich vývojových stupních. Projektům spadajícím pod OPŽP se plně věnuje i ve firmě eNovation, kde zákazníkům ze soukromého i veřejného sektoru pomáhá najít vhodnou dotaci pro jejich investiční záměry. Petra Crlíková je také úspěšnou absolventkou kurzu pro zájemce o zapsání do Seznamu energetických specialistů.

Avízo výzev Ministerstva životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí vyhláší prostřednictvím Státního fondu životního prostředí České republiky avízo výzev pro podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci Operačního programu Životní prostředí 2014 – 2020 (dále jen OPŽP).

Žádosti o podporu v rámci prioritních os 1, 2, 3 a 4 budou přijímány prostřednictvím systému MS2014+ (IS KP14+) po schválení Programového dokumentu OPŽP Evropskou komisí a hodnotících kritérií monitorovacím výběrem OPŽP.

Avízo se vztahuje k připravovaným výzvám na individuální projekty (celkové náklady projektu do 50 mil. € včetně DPH).

Alokace (maximální celková dotace z prostředků EU) na schválené projekty **bude vyhlášena ve výši 7,889 mld. Kč**, z toho

- **na prioritní osu 1 - Zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní** ve výši 1,3 mld. Kč (z toho na specifický cíl 1.1 a 1.2 částku 800 mil. Kč, na specifický cíl 1.3 celkem částku 300 mil. Kč a na specifický cíl 1.4 částku 200 mil. Kč);
- **na prioritní osu 2 – Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech** (na specifický cíl 2.2) ve výši 2,5 mld. Kč;
- **na prioritní osu 3 – Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika** ve výši 1,2 mld. Kč (z toho na specifický cíl 3.2 částku 900 mil. Kč a na specifický cíl 3.4 částku 300 mil. Kč);
- **na prioritní osu 4 – Ochrana a péče o přírodu a krajinu** ve výši 2,889 mld. Kč (z toho na specifický cíl 4.1 částku 36 mil. Kč pro kolovou výzvu a 750 mil. Kč pro průběžnou výzvu, na specifický cíl 4.2 částku 37 mil. Kč, na specifický cíl 4.3 částku 164 mil. Kč pro kolovou výzvu a 500 mil. Kč pro průběžnou výzvu pro aktivitu 4.3.1, 1,25 mld. Kč pro průběžnou výzvu pro aktivitu 4.3.3, na specifický cíl 4.4 částku 152 mil. Kč).

Žádosti o podporu (podmínky přijatelnosti, způsobilé výdaje) musí být v souladu s **Programovým dokumentem OPŽP, Pravidly pro žadatele a příjemce OPŽP a výzvou pro podávání žádostí**. Žádost bude možné elektronicky odeslat prostřednictvím systému MS2014+ (IS KP14+) v rámci lhůty stanovené pro příjem žádostí.

Zahájení příjmu žádostí dojde 14. srpna 2015.